

TOKİ'den yeni yaklaşım: Kazık Kent Modeli

Bornova ve Bayraklı ilçesinde zayıf mühendislik özelliklerine sahip (bataklık türü) bir alanda yer alan 7 adedin de ise temel atma töreni yapılarak TOKİ tarafından afetzedeler için kalıcı konut inşaatı işlemlerine başlanılmıştır. Yapılan uygulama kamusal kaynaklarımızın boş yere, üstelik te birinci sınıf tarım arazilerine çimento şerbeti olarak akıtılmasına neden olmuş ve Bayraklı'da bir "KAZIK KENT" inşa sürecinin önünü açmıştır.

2020 yılı içinde, Elazığ-Sivrice, Malatya-Doğanyol ve Pütürge, Van-Başkale, Bingöl-Yedisu, Manisa-Akhisar`da ve son olarak da Sisam açıklarında meydana gelen ve yaklaşık 70 km uzaklıktaki İzmir'i etkisine alan depremlerde toplam 168 vatandaşımız yaşamını yitirmiş, 3000'e yakın vatandaşımız yaralanmış, 80.000'e yakın konut, işyeri vb. bağımsız bina bölümü yıkılmış veya hasar görmüş, 20 milyar Türk Lirasına yakın maddi kayıp oluşmuştur.

30 Ekim 2020 tarihinde Sisam adası açıklarında meydana gelen Mw:6.9 büyüklüğündeki deprem, merkez üssüne en yakın Sisam, Kuşadası, Seferihisar gibi yerleşimlerde daha az hasara neden olurken, yaklaşık 70 km uzağındaki

İzmir kent merkezinde, Bornova ovası olarak bilinen güncel ve pekişmemiş alüvyonel malzemenin depolandığı bir alan üzerine kurulu Bayraklı ilçesine ait mahallelerde 7 adet binanın çökmesine ve 118 yurttaşımızın yaşamını yitirmesine neden olmuştur.

Deprem sonrasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yapılan hasar tespit çalışmalarında ise 718 adet yıkık ve ağır hasarlı, 660 adet orta hasarlı bina ile 7671 adet az hasarlı bina tespit edilmiş olup bu konutların önemli bir bölümünün de Bornova ve Bayraklı ilçesinde olduğu görülmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından depremde yıkılan Barış Sitesi, Rıza Bey Apart-

manı gibi binaların bulunduğu alanlar ile Şehir Hastanesi yanındaki yaklaşık 375 hektar büyüklüğündeki bir alan 6306 sayılı Kanun uyarınca "rezerv yapı alanı" olarak ilan edilerek afetzedelerin yeni kalıcı konutlarının inşasında kullanılmasına karar verilmiştir. Bu rezerv alanlarından Bornova ve Bayraklı ilçesinde zayıf mühendislik özelliklerine sahip (bataklık türü) bir alanda yer alan 7 adedin de ise temel atma töreni yapılarak TOKİ tarafından afetzedeler için kalıcı konut inşaatı işlemlerine başlanmıştır.

TOKİ tarafından yürütülen etüt ve proje çalışmalarları sonucunda, Bornova ovasında gevşek ve yer yer bataklık ve hatta eski denizel çökeltilerin bulunduğu, yüksek yeraltı su seviyesine sahip bu yumuşak zeminlerde yıkılan binaların eski yerlerine yapılmasına kim, nasıl ve ne pahasına karar verdi? Mühendislik açısından riskli bu zeminler üzerinde rezerv yapı alanı ilan etmenin yasal ve teknik kriterleri nedir? Hangi kriterler baz alınarak rezerv yapı alan kararı alınmıştır? Gerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, gerekse TOKİ benzer zemin özelliklerine sahip alanları birçok kentte riskli alan ilan ederken, İzmir Bayraklı ve Bornova'da bataklık niteliğindeki bu alanların nasıl olup da "rezerv yapı alanı olarak tercih edildiği" konusunda şüpheler bulunmaktadır.

Yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerinin Depreme Karşı Alınabilecek Önlemler ve Depremelerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 06.03.2021 tarihinde İzmir'de gerçekleştirdiği toplantıda verdikleri bilgilere göre "Barış Sitesi'nin olduğu bölgedeki proje.....zemin artı 5 kat olarak gerçekleştirilecek .. .. 4 tane blokta yaklaşık 1000 adet kazık çakılarak zemin iyileştirmesinin yapılacağı (Komisyon Tutanakları, Syf:20)" ifade edilmiştir.

ZEMİNE DEĞİL KENTİN VE KENTLİNİN GELECEĞİNE ÇAKILAN KAZIKLAR!

2020 yılı TÜİK verilerine göre Bayraklı ilçesinin nüfusu 306.988 kişi olarak açıklanmış olup, yaklaşık 100.000'ne yakın bağımsız konut veya iş yerinin bulunduğu tahmin edilmektedir. İlçedeki binaların önemli bir bölümü ise Bor-

nova-Bayraklı Ovasının bataklık niteliğindeki zayıf mühendislik özelliklerine sahip zemin birimleri üzerinde yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, imar, planlama, yapı üretim ve denetim gibi konularda ülkenin yerleşim alanlarını "deprem güvenli" hale getirmekle görevli olup, İzmir gibi ülkemizin 3 üncü büyük kentini bataklık alan üzerine inşasını engelleme, varsa kentsel yoğunluğu azaltma yönünde bir yaklaşımla, yerleşim yerlerinin bataklık alana inşasını engelleyerek kamusal kaynakların birinci sınıf tarım arazilerini çimento şerbeti enjeksiyonuyla yok edilmesini önlemek yerine, bina maliyetlerini %20'ye varan oranda artıracak bir zemin iyileştirme yöntemini seçerek kentsel planlama yapması uygulaması, dünyanın hiçbir ülkesinde bir kentleşme modeli olarak kullanılamaz. Yapılan uygulama kamusal kaynaklarımızın boş yere, üstelik te birinci sınıf tarım arazilerine çimento şerbeti olarak akıtılmasına neden olmuş ve Bayraklı'da bir "KAZIK KENT" inşa sürecinin önünü açmıştır.

Depremde, canını ve yaşam alanlarını (konutlarını) kaybeden İzmirli vatandaşlarımızı sağlıklı ve güvenli bir ortamda barınma sorununu çözmekle görevli TOKİ'nin, daha ekonomik ve güvenli yöntemler bulunmasına rağmen, Bayraklı ve Bornova'nın bataklık alanı üzerine, pahalı inşa yöntemleri kullanarak 1 inci sınıf tarım arazilerinin çimento şerbeti ile doldurarak yok etmesi, pahalı zemin iyileştirme yöntemlerini kullanarak ülkemiz insanının barınma sorununa çözümler aranması, ülke kaynaklarının boş yere harcanması dışında her depremde yaşamını yitiren onlarca veya yüzlerce can kayıpları ile milyar dolarla varan ekonomik kayıplarının önlenmesini de sağlamayacaktır. Bu kazıklar ülke kaynaklarının nasıl yağmalandığının, nasıl verimsiz kullanıldığının da sembolü niteliğinde olmasının yanında, 20 yıl süre ile borçlandırılan, depremde evini ve iş yerlerini kaybetmiş İzmirli vatandaşlarımızın ve kentin geleceğine çakılan kazıklar olduğu anlaşılmaktadır.

Yine küresel iklim değişikliği etkilerinin her geçen gün etkisini arttırdığı, düzensiz yağışlardan kaynaklanan afet zararlarının her yıl daha fazla kayıplara neden olduğu ülkemizde, bataklık niteliğindeki tarım alanlarının yok edil-

mesi ve gelecekte yaşanacak düzensiz yağışların yeraltına(toprağa) sızmasının önlenmesi nedeniyle, sel baskınları veya taşkınlara neden olabilecektir. İzmir gibi sıklıkla taşkınlara maruz kalan bir ilimizde, Bayraklı ve Bornova ovasının çimento şerbetiyle geçirimsiz hale getirilmesi hidrojeolojik döngünün bozulmasına neden olacak, bölgedeki taşkın ve yeraltı suyunun(tuzlanma) olumsuz etkilenme risklerini de arttıracaktır.

Sonuç olarak,

Depremlerle mücadele, ülke insanımızın barınma sorununu ve afet güvenliğini temel insan hakkı olarak ele alan, sosyal devlet ilkesi ve akılcı politikalara dayalı modellerle kazanılabilir. Aksi takdirde beton lobisi ve çimento üreticilerin ceplerinin dolması dışında hiçbir işe yaramayacağı bilinen kazık çakma projeleriyle bu mücadeleyi kazanamayız.

Diğer yandan, inşa edilecek kalıcı afet konutların maliyetinde %20'lere varan oranda artışlara, dolayısıyla afetzedelerin sırtındaki borçlanma yükünün artmasına neden olan bu "kazıkların" faturasının afetzedelere ve topluma yıkılmasına izin verilemez.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak; TBMM ve ilgili kurumları göreve davet ediyoruz.

İzmir körfezinin devamı niteliğindeki gev-

şek malzemeden oluşmuş Bornova Ovasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ilan edilen 7 adet "rezerv yapı alanı"nda yaşanan planlama ve yapılaşma yanlışlığına bir an önce son verilmelidir

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve TOKİ, ülkenin kaynaklarını boş yere tüketip yok edecek olan "kazık kent" modelinden vaz geçmelidir.

Ne Bornova Ovasında ne de Manisa, Aydın, Denizli, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Kütahya, Sakarya, Bolu, Kocaeli, Osmaniye, Hatay gibi fay zonları üstüne oturan kentler başta olmak üzere birinci sınıf tarım arazileri üzerinde kurulu olan yerleşim alanlarının deprem güvenliklerini kazıklar üzerine inşa edeceğimiz binalarla sağlayamayız.

Bu tür alanlarda mikrobölgeleme etütleri tamamlanarak bu etütlerin sonuçları ile tüm kentsel risk faktörleri göz önüne alınarak gerekli sakınım planları hazırlanmalı; mevcut imar planları revize edilmeli, kamu yararı ve toplumcu mühendislik, mimarlık ve şehir planlama ilkelerine uygun afet risk azaltma yaklaşımları geliştirilmeli ve uygun alanlarda konut inşasına izin verilmelidir.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

